

Raluca TULBURE

PUCK 2009

Cea de-a opta ediție a **Festivalului Internațional al Teatrelor de Păpuși și Marionete „PUCK“** de la Cluj-Napoca s-a desfășurat în perioada 19–23 octombrie, într-o vizibilă criză financiară, dar și în ignoranța totală a autorităților.

Organizatorii s-au străduit, depunând eforturi uriașe, să poată ține „vie” această manifestare la care au participat 10 trupe din țară (Cluj-Napoca, București, Baia Mare, Alba Iulia, Târgu Mureș, Bacău, Iași, Botoșani, Craiova) și un invitat din Ungaria.

A fost o ediție care a avut de toate: surprize plăcute, dar și neplăcute, spectacole corecte, recitaluri de măiestrie păpușărească.

Teatrul „Luceafărul” din Iași a deschis festivalul cu *Vrăjitoarea pofticioasă*, la Opera Maghiară. Nefericită alegere! Sala mult prea mare, hărmălaia declanșată de peste 700 de copii a făcut să nu se audă nicio replică din poveste (doar părțile cântate, înregistrate), ceea ce a dus la „descalficarea” spectacolului. Ar trebui ca trupele să țină cont de locație (care diferă de cea de la sediu) și să se doteze cu microfoane (lavalieri sau de tip „Madonna”). Calitatea sunetului este unul dintre ingredientele de bază într-un spectacol, mai ales la copii, care dacă nu aud devin agitați, zgomotoși. Apoi, Teatrul de animație „Țândărică” din Capitală cu *Gulliver în țara piticilor*, regizat de Cristian Pepino. Un spectacol elegant, cu păpuși elaborate, inventiv, cu umor și de la care cei mici au plecat „gentlemenii”, precum adevărații lorzi.

Scenă din Stan Pătitul

Spectacolul a primit un premiu „pentru valoarea artistică și educativă”. De fapt, anul acesta juriul a constatat varietatea artistică și stilistică a tuturor reprezentațiilor și a premiat particularitățile deosebite. Teatrul de păpuși din Baia Mare a adus *Spărgătorul de nuci*, adaptare de Traian Savinescu după E.T.A. Hoffmann pe muzica lui P.I. Ceikovski. Un spectacol mai special, cu unele momente bune, obositor privitorului din cauza albului decorului. Teatrul-gazdă a prezentat trei spectacole deosebite ca factură și modalitate de expresie. Primul, cel al Secției maghiare s-a numit *Teatrul umbrelor* și este o emoționantă poveste despre Ofelia, femeia-sufleor, care și-a dedicat viața teatrului. Rar folosită, umbra are o mare delicatete, o deosebită finețe și impune rigoare în mânăuire. Spectacolul a obținut un premiu „pentru rafinamentul expresiei scenice”, iar actrița Sándor Ildiko o mențiune pentru interpretare. Secția română a prezentat *Pulcinella și măgarul diavolului*, o lecție despre tradiția marionetelor napoletane, o demonstrație de virtuozitate pentru Dana Bonțidean și Călin Mureșan, răsplătită cu „Premiul special al juriului”. Într-o seară, pentru adulți, am putut vedea spectacolul Monei Chirilă *Femeia pe un câmp de luptă*, o versiune originală a textului lui Matei Vișniec. Tot un text al aceluiași autor (*Țara lui Gufi*) a stat la baza reprezentației studenților de la UNATC, unde demn de semnalat a fost jocul marionetelor. Tot două spectacole a prezentat și Teatrul Ariel din Târgu Mureș. Primul, în limba română, a fost *Motanul încălțat*, în regia lui Gabriel Apostol și scenografia Eugeniei Tărășescu Jianu (premiu) care a adus o boare de proștețime, o undă de bună dispoziție, iar cel de al doilea, în limba maghiară, *Albă ca zăpada* în regia Oanei Leahu, a primit un premiu pentru „tineretea basmului clasic”. O transpunere modernă, spumoasă, în care costumele, păpușile și apariția unui prezentator au captat atenția. Oana Leahu a semnat și regia de la *Mica Sirenă* a Teatrului „Prichindel” din Alba Iulia. O versiune care păstrează spiritul poveștii și în care muzica originală (premiată) joacă un rol important. Cred că și acestui spectacol i s-ar fi potrivit o scenă mai mică decât cea a Teatrului Național, unde parcă s-a pierdut. Secția de animație a Teatrului Municipal „Bacovia”

Scenă din *Spărgătorul de nuci*

din Bacău a jucat două spectacole ușor controversate în rândul juriului. Reprezentației cu *Stan Pățitul*, adaptare după Ion Creangă, i se poate reproșa „îngroșarea” textului original cu tot felul de expresii ce nu țin de limbajul popular, ci doar de dorința de a fi conectat la actualitate. Pe cei mici i-a amuzat interactivitatea, muzica antrenantă. Al doilea spectacol, destinat adulților, a fost *Serenadă pentru Cervantes* (jucat în mare parte în spaniolă) nu are o idee de bază, unele soluții regizorale fiind ilare. Singurele momente interesante au fost cele realizate de Alice Volbea (care a primit și o mențiune) pentru desenele pe nisip, executate cu îndemănare și precizie. Un exemplu de spectacol făcut în spiritual tradiției păpușărești a fost cel al Teatrului „Vasilache” din Botoșani: *Cum a ajuns Kaștanka artistă de circ*. Povestea plină de tâlc, de tragism, de duioșie a lui A.P. Cehov l-a inspirat pe regizorul Valentin Dobrescu, care, cu mijloace simple și fără efecte speciale a „predat”, alături de colegii săi, o lecție de mânăuire exemplară, apreciată de juriu pentru valoarea interpretativă prin atribuirea (ex aequo) a unui premiu. Pályi János cu *Jocul timpului* al Teatrului „Babos Magus” din Budapesta a demonstrat o mare virtuozitate folosind bibabo, păpușă dublă, marionetă, wayang. *Degețica* de la Teatrul Colibri este un spectacol cu un text ilar, cu inserții care nu au legătură cu povestea originală, cu multe idei regizorale neduse până la capăt, dar cu o interpretă, Oana Stancu, bună și extrem de mobilă, care a primit o mențiune.

Concluzionând, aș putea spune că a fost o ediție plină (26 de spectacole) desfășurată în locații diferite și care s-ar caracteriza prin: diversitatea montărilor (povești clasice, operă, povești originale, texte de dramaturgi consacrați); prin calitatea adaptărilor (cu mici excepții), remarcând faptul că nu s-a mai „colaborat” atât de flagrant cu autorul încât să se denatureze originalul; prin readucerea păpușii în prim-plan, adică revenirea la tradiție. Acest lucru merită a fi remarcat din plin pentru că de când păpușarii au ieșit de după paravan sau de sub cagulă, devenind actori, s-a pierdut gustul pentru fire, pentru păpușa pe mână.

P.S. Mulțumesc colegei mele Roxana Croitoru de la Teatrul Național „Lucian Blaga” pentru că mi-a umplut serile ploioase cu spectacole semnate de Tompa Gábor și Mihai Măniuțiu.

Și premiile Festivalului:

1. Premiul pentru tinerețea basmului clasic, spectacolului **Albă ca Zăpada**, Teatrul Ariel, Târgu Mureș

2. Premiul ex aequo – pentru valoarea mânăirii păpușii Teatrului „Vasilache” din Botoșani și domnului **Palyi Janos**

3. Premiul pentru rafinamentul expresiei scenice spectacolului **Teatrul umbrelor**, Teatrul „Puck” din Cluj-Napoca, Secția maghiară

4. Premiul pentru calitatea artistică și educativă spectacolului **Gulliver în țara piticilor**, Teatrul Țândărică, București

5. Premiul pentru valoarea scenografiei spectacolului **Motanul încălțat**, Teatrul Ariel, Târgu Mureș

6. Premiul pentru calitatea muzicii spectacolului **Mica sirenă**, Teatrul Prichindel, Alba Iulia

7. Premiul special al juriului spectacolului **Pulcinella și măgarul diavolului**, Teatrul „Puck”

Mențiune pentru **Alice Volbea**, realizatoarea desenelor pe nisip din spectacolul **Serenadă pentru Cervantes**, Teatrul „Bacovia” Bacău, Secția de animație

Mențiune pentru **Oana Stancu**, rolul *Degețica*, Teatrul Colibri, Craiova

Mențiune pentru **Sándor Ildiko**, pentru interpretarea personajului *Ofelia* din Teatrul Umbrelor, Teatrul „Puck”

Iosif HERȚEA

Impresii de spectator

Beneficiind de generoasa invitație a doamnei Mona Chirilă, directoare a Teatrului de păpuși „Puck” din Cluj-Napoca și a Festivalului Internațional al Teatrelor de Păpuși și Marionete, cu același nume, ediția VIII-a (19–23 octombrie a.c.), am putut vedea o seamă de spectacole interesante într-un fel sau altul.

Prima impresie, indusă de câteva reprezentații, a fost tendința de a impune cu tot dinadinsul sintagma: „(noi suntem) păpușari și actori totodată”. Numai că, ceea ce vedeam se traducea mai degrabă cu „dorim să fim apreciați ca actori și, pe ici pe colo, și... ca păpușari”. Ceea ce mi se pare a fi extrem de întristător pentru iubitorii genului – copii și maturi – căci *harul special* al teatrului de păpuși este *farmecul* basmelor fantastice și al magiei încărcată de taine și de mistere, „un loc vizitat de îngeri”, cum frumos spune directoarea Festivalului, Mona Chirilă. Or, ceea ce ne-au oferit să vedem unii regizori a fost: veleitarism actoricesc, cu nivel artistic cel mai adesea mediocru, și un cvasidispreț pentru Arta Păpușăriei, cea menită să *dea viață micilor idoli de lemn și cârpe colorate...* și care, în definitiv, *legitimează* existența instituțiilor respective. Așa au fost spectacole precum *Serenada pentru Cervantes* și *Stan Pățitul* (Bacău), *Degețica* secundată de doi actori, „grasul” și „chelul”, deloc simpatici și lipsiți de umor (Craiova), *Motanul încălțat* (Târgu Mureș) sau *Vrăjitoarea pofcioasă* (Iași).